

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Adam Antoni

Nazwisko: Roman

Miejsce urodzenia: Boguchwała

Data urodzenia: 22-01-1949

Imię ojca: Jan

Imię matki: Stanisława

Dodatkowe informacje: Wojskowy Obóz Specjalny nr 6 w Czerwonym Borze przy 2 Batalionie Inżynieryjnym WOW był największym z dziesięciu powołanych w ramach akcji „Jesień 82”, gdzie umieszczeni zostali wytypowani przez SB i WSW działacze NSZZ „Solidarność” (łącznie ok. 1500 osób), uznani za „szczególnie niebezpiecznych” w czasie wprowadzania delegalizującej „Solidarność” ustawy o związkach zawodowych. Obóz działał od 5.11.1982 do 3.02.1983. Znalazło się w nim 450 osób z całej Polski. Oficjalnym powodem były szkolenia dla rezerwistów. Wśród powołanych znaleźli się niezdolni do służby, a nawet niepełnosprawni. Trafiło tu najwięcej takich osób w skali całego kraju. Obóz składał się z 20 baraków. Każdy zbudowano z trzech połączonych wagonów kolejowych, obitych z zewnątrz deskami. Do ich ogrzewania służyły małe piecyki, niegwarantujące odpowiedniej temperatury w warunkach zimowych. Przetrzymani zmuszani byli do prowadzenia szeregu ciężkich prac fizycznych. Nakazano im budowę drogi ze śniegu na poligonie, a także magazynu min. Skoszarowani w Czerwonym Borze odbywali również ćwiczenia z obsługi broni i musztrę, co stanowiło wyjątek wśród innych obozów. Umieszczeni w obozie poddawani byli nieustannej inwigilacji. W barakach założono podsłuchy. Umieszczono tam również informatorów WSW. Prowadzono także intensywne przesłuchania. Przez pewien czas obok obozu stacjonował batalion WSW. Umieszczeni w obozie próbowali protestów. 10.11.1982 kilku z nich odmówiło przyjmowania posiłków, co zakończyło się skierowaniem sprawy do sądu. Rezerwiści próbowali także kolportować wydawnictwa podziemne. Wszyscy umieszczeni w obozie poddani zostali intensywnej indoktrynacji. Bibliografia:- Bożko M., Czerwony Bór. Polski Gułag '82, „Dziennik Wschodni”, 8 II 2007.- Dąbrowski M., Wojskowe Obozy Specjalne 1982–1983, Lublin 2013.- Piotrowski P., Kompanie polowe w „ludowym” Wojsku Polskim jako forma represji politycznych. Zarys problemu, „ZHW” 2010, nr 32-33.- www.13grudnia81.pl

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Sprawa Obiektowa (SO) krypt. „Szyszki”, nr. rej. 10417, prowadzona na Zakład Porcelany Elektrotechnicznej „Zapel” w Boguchwale przez Wydz. III/IV KW MO/WUSW w Rzeszowie od 06.10.1973 do 30.01.1990. Adam Roman, przewodniczący wydziałowego koła „Solidarności”, rozpracowywany w ramach sprawy pod nr 15987 od 20.11.1980 z powodu podejrzenia dotyczącego „wykorzystania organizacji związkowej >Solidarność< do prowadzenia negatywnej działalności politycznej i współdziałanie w kolportażu ulotek oraz działania nielegalnej grupy kolportażowej w >Zapelu<”.</p> <p>Rozpracowywanie ww. w ramach SO krypt. „Szyszki” zakończono 28.06.1983, dalszą kontrolę operacyjną ww. prowadzono w ramach KE krypt. „Historyk”. W dniu 07.03.1986 przeprowadzono m.in. z ww. rozmowę ostrzegawczą odnośnie prowadzenia przez niego nielegalnej działalności. Od tego czasu nadal kontrolowany w ramach SO krypt. „Szyszki”. Akta złożono do archiwum pod sygn. 310/IV.</p>	IPN Rz 053/20 (310/IV).	

Rozpracowywany od 05.10.1981 do 29.06.1982 przez Wydz. III "A"/ V KW MO w Rzeszowie w ramach Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Historyk”, nr rej. 17016. Adam Roman, przewodniczący grupy związkowej i członek KZ NSZZ „Solidarność” w Zakładach Porcelany Elektrotechnicznej „Zapel” w Boguchwale był rozpracowywany w związku z uzyskaną operacyjnie informacją, że w dn. 30.09.1981 dokonał kolportażu wśród pracowników zakładu zredagowanej przez siebie antyrządzieckiej ulotki. Treść jej dotyczyła m.in. 42 rocznicy napaści ZSRR na Polskę w roku 1939, sowieckiej okupacji oraz zbrodni katyńskiej. Dodatkowo publicznie krytykował działalność partii oraz rządu, wywieszał antyrządowe ulotki, słuchał w domu audycji RWE oraz w czasie przerw śniadaniowych w pracy czytał na głos nielegalne wydawnictwa „Solidarność”. W związku z

IPN Rz 043/1080 (16865/II), IPN Rz 00141/2266 (16865/2) mikrofilm.

powyższym 03.11.1981 przeprowadzono z ww. rozmowę ostrzegawczą. Ponownie przeprowadzono z ww. rozmowę ostrzegawczą 29.12.1981 w ramach akcji „Klon”. 31.12.1981 uzyskano metodami operacyjnymi informację o antypaństwowym wystąpieniu ww. w grudniu 1981 podczas uroczystości pożegnania odchodzących na emeryturę pracowników zakładu. Prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Rzeszowie uznał to za naruszenie dekretu o stanie wojennym i z dniem 02.01.1982 zastosował wobec ww. w trybie doraźnym „środek zapobiegawczy w postaci 3 miesięcznego aresztu tymczasowego”. Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Rzeszowie ukarany na 1,5 roku pozbawienia wolności z zawieszeniem na okres 4 lat oraz zaliczeniem na poczet kary 3 miesięcznego aresztu. Po wypuszczeniu na wolność zaprzestał „prowadzenia wrogiej działalności” co potwierdziła prowadzona nadal kontrola operacyjna. W związku z tym sprawę zakończono, zaś materiały złożono do archiwum pod sygn. 16865/II.

IPN Rz 53/223.

Akta tymczasowo aresztowanego Adama Romana wytworzone przez Areszt Śledczy w Rzeszowie od 02.01.1982 do 23.04.1982. Skierowany do aresztu postanowieniem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Rzeszowie (Pg. Śl. II-1/82) z 02.01.1982 w związku z naruszeniem postanowień stanu wojennego. Zatrzymany 31.12.1981 za nie zaniechanie prowadzenia działalności związkowej- „rozpowszechniając w formie wiersza fałszywe wiadomości, które mogły wywołać niepokój publiczny bądź rozruchy”- odczytał wiersz szkalujący gen. Jaruzelskiego. Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Rzeszowie (Sg.W. 25/82) skazany 26.03.1982 na 1,5 roku pozbawienia wolności z zawieszeniem na okres 4 lat oraz karę grzywny. W dniu 26.03.1982 Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Rzeszowie zarządziła zwolnienie ww. z aresztu.

Kontrolowany operacyjnie od 28.06.1983 w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE) krypt. "Historyk" nr rej. 15987 przez Pion V RUSW w Rzeszowie. Od 18.11.1985 dalsze rozpracowywanie ww. prowadzono w ramach SOR krypt. "Kontakt" n rej. 21877. Materiały włączono do akt o sygn. 17541/II. Wpis na podstawie zapisów ewidencyjnych.

Figuruje w Księdze ewidencji żołnierzy zgrupowania rezerwy powołanych na ćwiczenia do wojskowego obozu internowania (JW 3466) w Czerwonym Borze. Powołany 05.11.1982, przydzielony do kompanii saperów. Zwolniony po odbyciu ćwiczeń wojskowych 03.02.1983.

IPN BU PF 1090/62.

Akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Kontakt”, nr rej. 21877, prowadzonej przez Pion V RUSW w Rzeszowie oraz Wydz. V WUSW w Rzeszowie od 27.02.1985 do 16.07.1986. Jedną z osób z rozpracowywanych był Adam Roman, członek KZ NSZZ „Solidarność” w Zakładach Porcelany Elektrotechnicznej „Zapel” w Boguchwale, w związku z uzyskaną operacyjnie od TW informację o przeprowadzonym 26.02.1985 na terenie zakładu kolportażu nielegalnej ulotki TKK NSZZ „Solidarność”. Wzywała ona do przyłączenia się w dniu 28.02.1985 do akcji protestacyjnej. Kolejny kolportaż nielegalnych wydawnictw na terenie fabryki miał miejsce 02.05.1985. W obydwu przypadkach jako podejrzanych SB wytypowała osoby ze środowiska byłych aktywnych działaczy NSZZ „Solidarność” m.in. Adama Romana. Był on już wcześniej inwigilowany przez SB w ramach KE krypt. „Historyk”. W związku z ustaleniem jego kierowniczej roli w kolportażu z dniem 18.11.1985 materiały te włączono do SOR „Kontakt” celem dalszego rozpracowania. Działania operacyjne prowadzone w ramach sprawy krypt. „Kontakt” wpisywały się w działania realizowane w sprawach pod kryptonimem „Opór” i „Pięść” dotyczących konspiracyjnych struktur z terenu Rzeszowa. Ostatni kolportaż nielegalnych ulotek miał miejsce 10.10.1985. Po tym terminie SB nie zanotowało dalszych akcji kolportażu. W związku z tym prowadzący sprawę oficer operacyjny w piśmie z 24.06.1986 wystąpił o zakończenie SOR „Kontakt”. W piśmie zaznaczył, że z w wyniku przeprowadzonych z rozpracowywanymi rozmów ostrzegawczych, dokonanych licznych przeszukaniach w miejscach pracy i zamieszkania oraz odejście 15.08.1985 z pracy Adama Romana, prowadzona dotychczas nielegalna działalność grupy kolportażowej została przerwana. 14.07.1986 akta zostały złożone do archiwum pod sygn. 17541/II. Po zakończeniu sprawy A. Roman był kontrolowany w ramach SO „Szyszki”.

IPN Rz 044/363 (17541/II), IPN Rz 00141/2784 (17541/2) mikrofilm.

Adam Roman 11.09.1986 ujawnił się z prowadzonej w latach 1981-83 nielegalnej działalności politycznej. Wobec ww. zastosowano przepisy ustawy o amnestii z 17.07.1986.

Materiałów brak. Wpis na podstawie zapisu kartotecznego.